

nek műegyetemen professzorok, különböző egyesületek kebelében szakalaposak és a fiatalok közepette apró Wallotok, Fischerek, Dülfer- meg Billing-embriók, vagy ami még rosszabb: zsengekorú álmagyarkák, építőművészetünk ha egyáltalán lesz, csak és kizárólag magyar lehet, olyan magyar, amelyet ezidő szerint sem főiskolánkon, sem építészeinknél nem tanulhat az ily irányba igyekvő fiatalság. A műegyetem falán követendő példák gyanánt, ha modernek, — idegenek lógnak, mert ez az iskola volt az, amely nem is olyan régen hivatalosan is állást foglalt a magyar építészeti tanszék ellen és itt terem a legtöbb gúnyos mosoly az ajkakon, ha arról van szó, hogy fejlődés és magyar fejlődés legyen. Persze »paraszt« kerítés, kópjafa, faragás meg tető, »paraszt« torony áll szemben úgynevezett »viccekkel«, amelyeknek tenger előnye között nem utolsó az, hogy készen, néhány koronáért rajzban, fotografiában, megkottázva kaphatók. A »parasztság-hoz« pedig gyűjtés, megérzés, megértés és munka is szükséges. Szóval, nem az olcsó dicsőség kenyere.

A Muthesius könyvében ötszázegynéhány képből végigvonnánk az új- és óvilág nagyjainak a munkáit. Nem bércszárnyak, nem régi, kiforrott stílusok utánzásai, nem halottsíratás. Nem façadenarchitektúr, de az élő művészet alkotásai. Eleven dolgok, belülről kifelé épült családi házak, amelyekből a művészen kívül ráismerhetünk a gazda lelkére is. Emberi otthonok, s kertjükkel egyetemben apró fészkei a boldogságnak. Sok mindentről beszél ez a kötet. Elmondja, hogy azokon a helyeken, ahol nem avatag az építésrendőri szabályzat, mennyivel szabadabb a művész keze. Beszél arról, hogy a benne szereplő művészek nem lesték egymásnak kezevonását. Látjuk benne az ír síkság tipikus házait, a skótok ridegebb fészket, angol lankák kunyhóit, amelyeket hosszú időn keresztül széppé, kényelmessé, egészségessé varázsolt a velük foglalkozó építész művésze. Emitt a finneknél favázás háza dacolnak hóval-zivatarral művészek átfarmálásában, majd a német erdők oldalán bukkannak fel a germán erővel meg némi nyereséggel emelt családi házak, a Hudson partjain a gyorsan élő Amerika áll előttünk raffinált kényelmével, s hogy tökéletes legyen a sorozat, a Hohe Warte, a bécsi Svábhegy kacér művészettel megoldott néhány villájának rajza vágódik éles vonalakkal a levegőbe. Interiőrök, kertek zárják be az illusztratív részt.

A szöveg elsőrangú és modern esztétikus írása, aki tudja, hogy a művészet fejlődhetik, hogy van hanyatlása de stagnálni nem szokott soha. És mert az építészeti fel-tétlenül művészet, nem árt, ha minálunk sem tekintik csupán kenyéradó mesterségnek. Mindenre kiterjed szerzője figyelme. Beszél helyes fekvésről, a ház kényelméről, egészségügyi szempontokról, vízellátásról s a lakószobák rendeltetéséről. Természetesen ezekben a házakban a szoba a legfontosabb, nem úgy mint toronymagas bérszörnyeknél, ahova csak hálni jár az emberek tömege, s amelyekben kiveszett az otthon fogalma.

Tanúíthatunk a Muthesius könyvéből tengernyi sokat. Elsősorban gondolkodást. Azután nemzeti erőt, végezetül pedig levonhatunk belőle egy hatalmas tanulságot is. Azt, hogy az imponáló középületek nyakrafőre való emelése

— Istennek hála — íme végét járja, hogy hely szorítódjék az intimitások melegének, hogy emberhez embernek szólnon az építőművészet is, lévén ez a század az emberség kora. Sokért nem adnám, ha valaha ilyen melegséggel írhatnék olyan könyvről, amelyben magyar házról, magyar kertről szól a krónika.

GYINES.

A MAGYAR NÉP MŰVÉSZETE. Első kötet. A kalotaszegi magyar nép művésze. Számos szakértő és művész közreműködésével írta: Malonyay Dezső. Budapest 1907. Franklin Társulat.

A kultuskormány támogatásával a magyar nép művészetének emlékeit gyűjti össze Malonyay Dezső vezetésével a magyar művészek, írók csapata. A kötetekre menő anyagnak most jelent meg az első része, a kalotaszegi falvak művésze. Sorozatban jelenik meg utána a székelység, a dunántúli magyarság, a nagy Alföld, a Felvidék s az északkeleti Hegyalja népi művésze. A hatalmas, nemzeti, faji szempontból különösen fontos műnek beható ismertetését legközelebbi számunkban adjuk a közönség kezébe.

KIÁLLÍTÁSOK.

A M. IPARMŰVÉSZETI TÁRSULAT TAVASZI KIÁLLÍTÁSA az egész nyáron át megmarad. A választmány legutóbb tartott ülésén hozott határozat szerint a kiállítás hétfő kivételével hétköznapokon egyelőre 9—1-ig és délután 3—6-ig, vasárnapon 9—1-ig tekinthető meg.

A PÉCSI KIÁLLÍTÁST május hó 15-én nyitották meg nagy ünnepséggel. A kiállítási műcsarnok, mely magában foglalja az orsz. képzőművészeti társulat, a m. iparművészeti társulat kollektív csoportjait, valamint az orsz. mintarajztanoda és rajztanárképző és az orsz. iparművészeti iskola kiállításait, nem készülhetett el a megnyitásra; ünnepi megnyitását június hó 5-ére tervezik. Az iparművészeti társulat csoportjának ismertetését júliusi füzetünkben közöljük.

A M. IPARMŰVÉSZETI TÁRSULAT EZIDEI KARÁCSONYI KIÁLLÍTÁSÁVAL kapcsolatosan nagyarányú háziipari és népművészeti kiállítást tervez, amelyen magyar munkák mellett, horvát szöttek és hímzések is bemutatásra kerülnek. Külön része lesz a kiállításnak egy retrospektív csoport, amelyben régi népművészeti munkák lesznek láthatók. — A karácsonyi kiállítás keretében valószínűleg kiállítják még azt a négy szobaberendezést is, mely a pécsi kiállítás iparművészeti csoportjában van.

KIÁLLÍTÁSI KÖZPONT. Gelléri Mór kir. tanácsos, az orsz. Iparegyesület érdemes igazgatójának kezdesére az orsz. Iparegyesület mozgalmat indított meg egy

kiállítási központ szervezése érdekében, melynek célja lényegében:

a kiállítók érdekeit képviselni minden bel- és külföldi kiállítással szemben;

közreműködni kiállítási mintaszabályok, megfelelő zsüri-szabályok létesítése érdekében;

megállapítani az elveket, melyek alapján a honi kiállítások rendezendők;

megvizsgálni a külföldi kiállítások programját és minden egyes esetben javaslatot tenni arra nézve, részt veszünk-e az illető kiállításon és milyen arányokban, az állam milyen mérvű támogatása mellett;

javaslatot tenni bizonyos távolabbi és ránk nézve fontosabb kiállítások szakszerű tanulmányozására nézve, lehető figyelemmel arra, hogy csak olyan praktikus értékű szakférfiak bizassanak meg ily tanulmányokkal, akik képesek az illető kiállítások tanulságait gyakorlati irányban leszární és a mi iparosaink javára és hasznára megértetni;

közreműködni egyes kiállítások zsürijének pártatlan összeállításában;

a kormánynak és hatóságoknak kiállítási ügyekben véleményező közeg gyanánt rendelkezésére állani;

és a fontosabb kiállítási kérdésekben az illető érdekeltég óhajának tolmácsolása;

általában a kiállítók érdekeit minden irányban képviselni és megvédeni, esetleg a kiállítások programját bizonyos évekre előre kidolgozni és az idevonatkozó javaslatok érvényesítése körül azután közreműködni, illetve erre nézve a legilletékesebb szakférfiakat kijelölni és megnyerni.

A tervezett központ létesítése érdekében május hó 10-én igen látogatott értekezlet volt az orsz. Iparegyesületben, amelyen a M. Iparművészeti Társulatot Györgyi Kálmán képviselte.

Az értekezlet általános helyesléssel fogadta a nagyon is idősebb, üdvösnek ígérkező eszmét, s szűkebb bizottságot küldött ki a kiállítási központ tervezetének elkészítésére.

A MATEUR-KIÁLLÍTÁS. A „Magyar Iparművészet” legutóbbi számában már megemlékeztünk arról, hogy az Iparművészeti Múzeum az ősszel nagyszabású kiállítást rendez. A kiállítás célja, a jórészt ismeretlen magángyűjteményeket a közönséggel megismertetni és vele az ízlést fokozni. A múzeum igazgatósága eddig ötvenhat gyűjtőt szólított fel a kiállításon való részvételre, akik közül eddig tizenötön írásban bejelentették, hogy gyűjteményeiket átengedik a kiállítás céljaira. A jelentkezők névsora a következő: Giergl Kálmán, Dr. Hermann Béla, Glück Frigyes, Kohner Adolf, Dr. Hüttl Dezső, br. Herzog Mór, Sváb Sándor, Dr. Sarbó Artúrné, Hatvany Józsefné, Strasser Sándorné, gróf Keglevich Béláné, báró Radvánszky Géza, Takács Edvárd, Egerer Gida és Ernst Lajos. — A kiállítókat semminemű költség nem terheli és a Múzeum szavatol a tárgyaknak sértetlen állapotban való visszaszállításáért.

ÖTVÖSMŰKIÁLLÍTÁS BÉCSBEN. A bécsi iparművészeti múzeum szakkiállításainak sorozatában ezúttal a régebbi arany- és ezüstműves alkotásoknak adott

helyet. Különösen érdekel bíz ez ránk magyarokra nézve, mert bevallva és nem bevallva is igen sok hazai műalkotást láthatunk ott viszont. A katalógus magyarokul említ egy aranyozott poharat, mely 1820-ból való pozsonyi munka; korállal díszített filigrán ládikát V. M. mesterjeggyel, mely 1800 körül készült Budapesten; ugyanoda való s ugyanolyan időből való filigrán kosárkát E. K. jeggyel; ezüst kannát gazdagon alkalmazott vésett dísszel, mesterjegye G. G., hitelesítve Pesten 1812-ben; kávéskannát E. P. jeggyel és pesti bélyeggel; másik kannát J. P. jeggyel; poharat W. G. jeggyel; cukortartót F. H. jeggyel; füstölőt G. A. jeggyel, ez utóbbiak mind Pestről valók a XIX. század első feléből. Szám nélkül ki van állítva egy fedeles kupa Hann Sebestyéntől is, melyen Sába királynője van alkalmazva. Azonkívül van még számos magyar, vagy magyar tulajdonból való műtárgy. Az erdélyi művek mindenütt németeknek vannak feltüntetve. E tekintetben úgy látszik a kiállítóknak nem volt kifogásuk.

KÜLFÖLDI KIÁLLÍTÁSOK. Kiállításokról most is bőven volna jelenteni való, ha a följegyzésre mind érdemesek volnának. De szerencsére nem azok. A kiválóbbak közül így is marad fölemlíteni való elég. A nagy kiállítások közül nagyobb körű érdeklődésre számíthat az 1913-ra Berlinben tervezett világkiállítás, amelynek eszméje azonban főleg a német ipari körökben nem igen talál szíves fogadtatásra. — A jövő évben New-Yorkban rendeznek kiállítást, amelyen a német szobrászatot és lakásberendezést és minden ezzel összefüggő dolgot mutatják be. Ugyanakkor — de ez csak terv — amerikai kiállítás lenne valamelyik nagyobb német városban. — Münchenben nemrég a bajor múzeum-egylet rendezett fényesen sikerült kiállítást, amelyen a XV. és XVI. századi plasztikai szobrászalkotások kerültek bemutatásra. Róla a Zeitschr. für bildende Kunst 6-ik száma hosszabb cikket közöl, amelyet a kiállított olasz, német és németalföldi remekművek kiválóbb darabjainak képmásai kísérnek. — Ugyancsak Münchenről följegyezni való a következő 1908. évben rendezendő kiállítás híre, amelynek, amint a már kibocsátott programja közli, általános célja az, hogy megmutassa azt, amivel München bír és amit alkot, vagy ami München révén fejlődik. Nem a nagy tömeggel, hanem jó, célszerű és művészi munkával tűnik ki majd a kiállítás. Ezért a jutalmazás elmarad s a részvétel maga lesz a kiténtetés. A kiállítás szervezetéről legközelebb bővebben hozunk közlést. — Érdekes kiállításról számol be az Art et décoration áprilisi száma: a párisi Bibliothèque Nationale-ban rendezett arcképkiallításról, amelyen első sorban a francia mesterek és iskolák rajzai és festményei, másodsorban a külföldiek — érdekes összehasonlításul — kerültek bemutatásra. Az említett cikk több képet mutat be a kiállított rajzok sokaságából. — Francia jellegű kiállítás az ugyancsak Párisban az idén májustól októberig a „Musée des arts décoratifs”-ban tartandó bútorkiállítás is. A kiállításon a szalon bútortartat mutatják be; következik majd — a jövő években — a lakás többi helyiségének bútortartata is. — Perugiában

egy Esposizione d'arte umbra antica (régí umbriai művészet kiállítása) nyílt meg, ahol majd valamennyi umbriai város és falu művészi emlékei (festmények, szobrászmunkák és különösen templomi tárgyak) kerülnek együvé. — Kopenhágában a dán szak- és folyóiratok egyesülete egy az ő érdekeit szolgáló szak- és folyóiratkiállítást tervezett; ennek keretében azonban a grafikai művészetek, a reklám művészete és a könyv valamennyi iparága képviselve van. — Lipcsében az iparművészeti múzeumban nemrégén német, XVI-ik századbéli falkárpítok és lipcsei ötvösművek kiállítását rendezték. Az inkább helyi érdekű kiállítás azonban sok szépet nyújtott. — A kölni mű- és iparművészeti kiállításon, májustól októberig, tizenkét külön műipari kiállítás lesz látható, melyek 3—3 hétig fognak tartani. A teljes kiállítást anyag egyes kiválóbb jelentőséggel bíró részeit foglalják így össze, azonkívül kerek egészet nyújtó oly csoportokat létesítenek, amelyek az összkiallításban elő nem fordulnak. — A Krefeldben rendezett és májustól júliusig tartó kiállításon a modern francia művészet szerepel; bemutatásra kerül a képzőművészet és a művészi ipar egyaránt.

KÜLÖNFÉLÉK.

A TAVASZI KIÁLLÍTÁS KITÜNTETETTJEL.
A vallás- és közoktatásügyi miniszter iparművészeti állami nagy aranyérmét a Magyar Iparművészeti Társulat tavaszi kiállítása alkalmából az illetékes bíráló bizottságnak egyhangú javaslatára **Körösi** (Kriesch) Aladár festőművésznek adományozta, a hazai iparművészet különböző ágainak művészeti és nemzeti irányban való fejlesztéséért, jelesül pedig a szövőipar terén kifejtett úttörő munkásságának e kiállításon bemutatott eredményeiért. — Ugyanezen kiállítás alkalmából a kereskedelemügyi miniszter az illetékes bíráló bizottság javaslatára 2000 koronás állami díját **Kántor** Tamás asztalosmesternek, iparművészeti érmét pedig **Paal** Gergely, **Hajts** Jakab, **Radócz** János asztalosmestereknek és **Imreg** Pál fémművesmesternek adományozta. Ugyancsak a bírálóbizottság előterjesztésére a miniszter kijelentette, hogy **Mócsay** József asztalosmesternek támogatását fontolóra veszi s a társulatot felhívta, hogy a támogatás módjára nézve javaslatot tegyen.

A M. IPARMŰVÉSZETI TÁRSULAT HÁZA.
Gróf Hadik-Barkóczy Endre, a társulat elnöke, kötelező ajánlatot tett a pénzügyminiszternek, a Mária Valéria-utca és a Vigadó-utca sarkán levő s a kincstár tulajdonát képező teleknek megvétele iránt s a pénzügyminiszter az ajánlatot elfogadta. Mihelyt a házépítés kapcsán felveendő törlesztéses kölcsön ügyét a társulat elintézi, nyilvános pályázatot hirdet a társulati ház tervére.

HORTI PÁL hazánkfa több mint három esztendő távollét után június hó végén érkezik vissza hazájába. Horti visszaérkezése után Budapesten kiállítani akarja Mexikóban, Kaliforniában, Japánban, Kínában és Keletindióban gyűjtött műtárgyait s fényképeit, valamint Amerikában készült terveit. Tapasztalatairól a Magyar Iparművészet hasábjain számol majd be a magyar közönségnek.

A NEMZETI SZALON HÁZA. Amint már utolsó számunkban említettük, a Nemzeti Szalon, amely művészi életünkben napról napra fontosabb szerepet tölt be, Kossuth Lajos utcai bérhelyiségéből hozzá méltó helyre, Erzsébetteri palotájába költözött. Az új fészket néhány részletével örömmel mutatjuk be a közönségnek.

Két fiatal építőművész: **Vágó László** és **József** volt a ház tervezője, akik tele vannak merészséggel, az új törekvések látásával... A feladatuk kétségtelenül nehéz volt. Adott reneszansz kávéház egyik oldalát kellett részben átalakítaniok, részben toldalékkal bővíteniök... Ám valamit joggal elismerhetünk a kísérlet láttára, azt, hogy a belső kiképzés teljes egészében, a külső architektúra pedig homlokzati részében sikerült alkotás. Az átépítésre majdnem alkalmatlan, zíges-zugos helyből olyan kiállítási helyiséget teremtettek, amelynél külön a külföldön sem igen akad. A dongaboltozatú előcsarnok, a kítűnő megvilágítású két oldalterem perspektívában impozáns térhatást ad.

A kicsiny méretű lépcsőház megoldása érdekes, korlátjának kovácsolt vasból, sárgaréz, vert vörösréz, üveg és fa felhasználással való megtervezése, elkészítése jelentős iparművészeti eredmény. Az emeleti termeknek — intim hatásuk és tökéletes világosságuk mellett — megvan az a nagy előnyük, hogy falaik elbonthatók, sőt felülvilágítotakból oldalvilágításúvá alakíthatók. A belső, dekoratív kifestés terveit **Nagy Sándor** és **Körösi Aladár** készítették, ugyancsak az ő alkotásuk a hatalmas, színes ablak, amelyet **Róth Miksa** ültetett át üvegebe... Így magyarázható meg teljesen az interiórok hatásának jóleső finomsága,

A homlokzat-megoldás eléggé monumentális. Az egyetlen, összefoglaló vonalat azonban nem találjuk annyira magyarnak, mint amennyire a tervezők kinyomtatott önkritikájukban állítják. Valóságos ékszer azonban a **Zsolnay** aranyezrin lapjaival burkolt bejárás, s új eredmény a két körpad cementlapokkal való burkolása.

Amennyire elismerjük az épület színhatásbeli sikerültét, annyira nem tudunk megbékélni felemás ábrázatával. Mert az, hogy különböző történeti stílusok az idők folyamán egymás mellé kerülhettek egy-egy épülettömbben, tény ugyan, de itt hiányzik az egyik részben a modernség, a másik részben a leszűródés, a nyugalom. Az idő valószínűleg megtompítja az ellentéteket, de ma valósággal feltámad az emberek lelkében az a kérdés, hogy hova lett minden művészileg szépek a főleme: a harmonia?

ELŐADÁS BEARDSLEY MŰVÉSZETÉRŐL. Az Iparművészeti Múzeumban május hó 2-ikán **Eisler Mihály** dr. orvos előadást tartott **Beardsley** egyéniségéről és művészetéről, a rajzaiból rendezett kiállítással kapcsol-